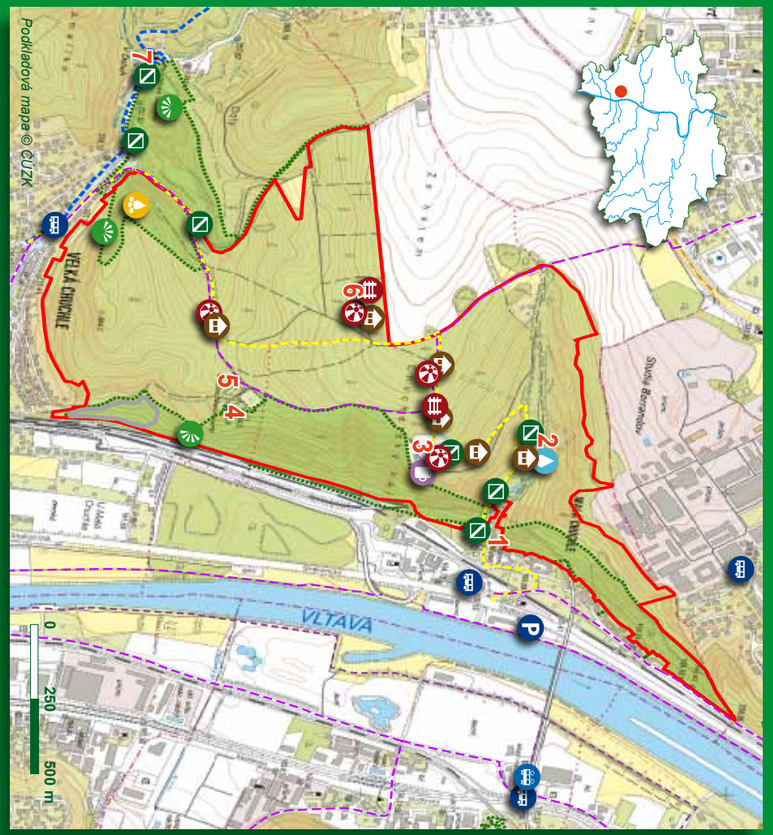

1. Bývalé chuchelské lázně
2. Kaplička Panny Marie
3. Hájovna se zookoutkem
4. Kostel sv. Jana Nepomuckého
5. Památník padlých
6. Areál zdraví
7. Pacoldova vápenka

Hranice lesa
Turistická stezka
Chráněné území
Referenční plochy (viz text)
Značená cyklotrasa

Zastávka naučné stezky
Vyhlídka
Dětské hřiště
Fitness prvky
Altán
Veřejné ohniště
Pramen, studánka
Restaurace, občerstvení
Nejbližší zastávky MHD
Parkoviště

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY

ROZLOHA: 149,14 ha
KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ: Malá Chuchle, Velká Chuchle
NEJVÍCE ZASTOUPENÉ DŘEVINY: dub letní a zimní, trnovník akát, borovice lesní
PŘEVLÁDAJÍCÍ STANOVIŠTĚ: živná stanoviště nižších poloh
VĚK POROSTŮ: nejvíce je zastoupena 8. věková třída, tedy věk nad 140 let
LESNÍ POROSTY: 145 ha
NELESNÍ PLOCHY (LOUKY, VODNÍ PLOCHY, CESTY): 4,14 ha
VLASTNÍK LESA: hlavní město Praha, zastoupené odborem ochrany prostředí MHMP
ÚDRŽBU PROVÁDÍ: Lesy hl. m. Prahy

Upozorňujeme návštěvníky, že dle platného lesního zákona je vstup do lesa na vlastní nebezpečí.

ZAJÍMAVOSTI

Zookoutek u hájovny – Chuchelský zookoutek v dnešní podobě byl zřízen Magistrátem hl. m. Prahy v 90. letech 20. století. V zookoutku si můžeme prohlédnout např. rysa ostrovida, mývala severního, psíka mývalovitého, kunu skalní, lišku obecnou, sovu pálenou, krkavce velkého nebo káně lesní. Ve výbězích spatříme také např. jelena evropského, srnce obecného, daňka skvrnitého nebo muflona. Zookoutek slouží také jako útočiště pro opuštěná mláďata a raněná zvířata.

Kostel sv. Jana Nepomuckého – Podle pověsti dal kostel v roce 1729 postavit polský šlechtic, který se léčil ve vyhlášených chuchelských lázních, jako poděkování Bohu za uzdravení. Po mnoho let se zde konaly poutní slavnosti, až do roku 1785, kdy po zrušení Zbraslavského kláštera přestal být kostel udržován. Kvůli své osamocené poloze byl dokonce několikrát vykraden. V letech 1992–1993 byl kostel kompletně zrekonstruován a opět vysvěcen.

Pacoldova vápenka – Pacoldova vápenka patří mezi významné technické památky světového významu. Byla vystavěna v 19. století podle prof. Jiřího Pacolda a umožňovala pálit i netříděný vápenec. Objekt se skládal z šachtových pecí, které byly shora plněny vápencem. Vápenka byla využívána až do 2. světové války, poté začala chátrat, a dokonce jí hrozilo zbourání. Chátrání bylo ukončeno až v roce 2004 nákladnou rekonstrukcí.

Chuchelské lázně – Bývalé chuchelské lázně vznikly před rokem 1729. Ze silurských a devonských hornin zde totiž vyvěral pramen s velkým množstvím uhličitanu vápenatého, kterému byly přisuzovány zázračné účinky. V 18. století byl u prameniště umístěn obrázek Panenky Marie a místo se tak stalo cílem jak nemocných, tak poutníků. Celý areál včetně bývalé myslivny, bývalé obecné školy a kostela Narození Panny Marie je dnes památkově chráněný.

V roce 2017 vydal odbor ochrany prostředí Magistrátu hl. m. Prahy
Autoři textů: Ing. Dan Frantík, Mgr. Jana Karnecká, Ing. Petr Slavík
Fotografie na úvodní stránce (zleva doprava, shora dolů): dětské hřiště, přírodní rezervace Homolka, javor babyka, Chuchelský háj, kostel sv. Jana Nepomuckého
Další informace o pražské přírodě: www.praha-priroda.cz, portalzp.praha.eu

4

CHUCHELSKÝ HÁJ

HISTORIE A SOUČASNOST LESA

Chuchelský háj náležel od 13. století k panství Zbraslav, které bylo majetkem cisterciáckého řádu a bylo spravováno náboženským fondem. V dobách husitských válek byl majetek řádu zabaven, ovšem v roce 1455 byla Malá Chuchle získána zpět. V roce 1786 je v revíru Zbraslav popisována dubová a habrová porostlina nazývaná Chuchelský háj. Zbraslavské panství, k němuž náležela Velká i Malá Chuchle, koupil v roce 1825 bavorský šlechtic kníže Bedřich z Oettingen-Wallersteinu.

V současné době v lese převažuje dub zimní, borovice lesní a lípa srdčitá, poměrně hojný je také nepůvodní a agresivní akát, který zde byl vysazován ve 20. letech 20. století. Akát je však systematicky odstraňován a je nahrazován původními dřevinami. V lese jsou prováděny prořezávky v mladých porostech do sedmi metrů výšky. Dále ve středně starých porostech probíhá jejich výchova probírkami, které slouží zejména k úpravě dřevinné skladby a odstraňování netvárných nebo poškozených jedinců. Velký důraz je kladen na obnovu lesa přirozeným zmlazením, a to zejména v dubových částech lesa. Postupným výběrem jednotlivých dospělých stromů se zvyšuje množství světla dopadajícího na zem, což umožňuje výškový přírůst semenáčků.

Všechny lesy v majetku hl. m. Prahy, tedy i Chuchelský háj, jsou obhospodařovány podle zásad trvale udržitelného hospodaření v lesích. Hl. m. Praha je navíc od května 2007 držitelem mezinárodního, ekologicky velmi přísného lesnického certifikátu Forest Stewardship Council® (FSC®), který hospodaření v lesích směřuje k dosažení přírodě blízkých lesních porostů. V rámci certifikace FSC® byly též vymezeny tzv. referenční plochy, což jsou území, která jsou vyjmuta z intenzivního lesnického využívání. Případné zásahy musí vždy směřovat k dosažení přirozeného stavu lesních ekosystémů. Části referenčních ploch jsou v bezzásahovém režimu (s výjimkou opatření proti hmyzím škůdcům). V těchto porostech je proto možné setkat se např. s odumřelými stromy, které se ponechávají k přirozenému rozpadu a z lesa se neodstraňují.

Území Chuchelského háje na mapě stabilního katastru z roku 1848

Červeně je vyznačena hranice současného lesa v majetku hl. m. Prahy. Z mapy je patrné, že na území se lesy nacházely i historicky.

FSC
www.fsc.org
FSC® C019073

Značka odpovědného lesnictví

Mariánský pramen

Pacoldova vápenka

Rys ostrovid v zookoutku

REKREACE

Ač je Chuchelský háj poněkud odlehlejším pražským lesem a dostupnost městskou dopravou není taková jako u některých jiných přírodních lokalit v Praze, navštíví ho ročně více než 400 tisíc návštěvníků. Příroda této části Prahy je nesmírně pestrá – nalezneme zde rozlehlé lesy, romantické skály i unikátní stepní lokality. Velkým lákadlem pro návštěvníky je také lesní zookoutek. Územím prochází naučná stezka Barrandovské skály – Chuchelský háj, která začíná u tramvajové zastávky v Hlubočepích a končí ve Velké Chuchli. Naučná stezka byla v roce 2005 zrekonstruována a má čtrnáct zastávek. V lese jsou instalovány lavičky, altány, fitness prvky i dřevěná dětská hřiště. Chuchelský háj můžeme také navštívit na kole.

Prosíme všechny návštěvníky, aby se k lesu chovali ohleduplně. Nenechávejte po lese volně pobíhat psy a neodhazujte odpadky.

Na území lesa se nachází tři chráněná území – přírodní rezervace Chuchelský háj, přírodní památka Barrandovské skály a přírodní rezervace Homolka.

Přírodní rezervace Chuchelský háj představuje zachovalý komplex původních lesních společenstev – černýšové dubohabřiny, lipové doubravy, habrové javořiny a dřínové doubravy. Pro tato lesní společenstva je typický tzv. jarní aspekt s řadou kvetoucích druhů bylin (např. jaterník podléška nebo hrachor jarní). Chuchelský háj je také významný výskytem mnoha druhů hub a zachovalou lesní faunou. Z brouků zde žije např. chráněný krajník hnědý, hnízdí tu cca 40 druhů ptáků (např. krutihlav obecný, krahujec obecný nebo jestřáb lesní), ze savců se tu vyskytuje plch velký, kuna lesní nebo liška obecná.

Na území **přírodní památky Barrandovské skály** se nachází jeden z nejúplnějších prvohorních geologických profilů na světě, který dokumentuje vývoj pražské pánve v období siluru a devonu. Nalezneme zde unikátní ukázky zvrásnění devonských hornin a mezinárodně známá naleziště zkamenělin, např. trilobitů a graptolitů.

Přírodní rezervace Homolka je jedním z nejvýznamnějších geologických odkryvů na našem území a nachází se zde také významná naleziště zkamenělin. Ve zdejších lomech se dříve těžil vápenec a vyráběla se z něj i proslulá tzv. černá mozaika na pražské chodníky.

ZASTOUPENÍ DŘEVIN

Snahou vlastníka lesa je, aby se zastoupení dřevin co nejvíce blížilo původnímu přirozenému složení porostů v daném území. Rovněž se zohledňuje převážně mimoprodukční – rekreační – poslání pražských lesů (tj. používání pestré dřevinné skladby), včetně menšího zastoupení nepůvodních jehličnatých dřevin (např. modřín, douglaska). Současné procentuální zastoupení dřevin znázorňuje graf č. 1. Ideální (přirozené) zastoupení dřevin zobrazuje graf č. 2. Přirozené zastoupení dřevin vychází z vlastností daného stanoviště, které jsou charakterizovány zejména klimatickými poměry a půdními vlastnostmi daného území. Rozložení jednotlivých stanovišť zobrazuje graf č. 3.

Živná stanoviště nižších poloh – stanoviště na úrodných půdách, svahy až plošiny
Extrémní stanoviště – mimořádně nepříznivá stanoviště, např. rokliny, suťoviště
Exponovaná stanoviště nižších poloh – stanoviště prudkých a exponovaných svahů
Kyselá stanoviště nižších poloh – normální kyselá či chudá písčitá stanoviště, převážně plošiny

Na území Chuchelského háje převládají živná stanoviště nižších poloh. Tyto podmínky vyhovují zejména dubu, habru obecnému a lípě.

VĚKOVÁ SKLADBA POROSTŮ

Věková skladba porostů je jednou z hlavních charakteristik stavu lesa a vypovídá také mnohé o jeho historii. Z grafu č. 4 např. jasně vyplývá, že poměrně velká část lesa je tvořena stromy staršími 140 let, rovněž jsou zde zachyceny výsadby na původně nelesních půdách v šedesátých letech 20. století (les u Slivence).

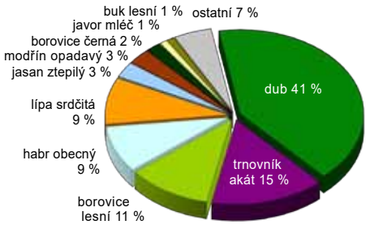

1. *Stávající zastoupení dřevin*

2. *Ideální (přirozené) zastoupení dřevin*

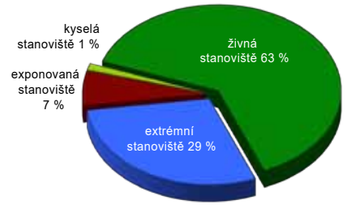

3. *Rozložení jednotlivých stanovišť*

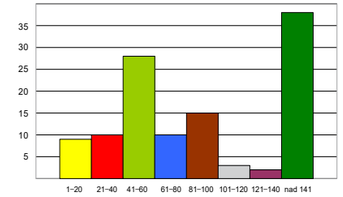

4. *Věková skladba porostů*